

Komisijas paziņojums par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2012/C 8/02)

1. PAZIŅOJUMA MĒRĶIS UN DARBĪBAS JOMA

1. Vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi (VTNP) balstās ne tikai uz Savienības kopīgajām vērtībām, bet tiem ir arī būtiska nozīme sociālās un teritoriālās kohēzijas sekmēšanā. Savienībai un dalībvalstīm, izmantojot savas attiecīgās pilnvaras, jārūpējas par to, lai šādi pakalpojumi tiktu sniegti saskaņā ar principiem un nosacījumiem, kas noteikti, lai tie varētu kalpot savam mērķim.
2. Atsevišķus VTNP var sniegt valsts vai privāti uzņēmumi ⁽¹⁾, nesāņemot nekādu īpašu finansiālu atbalstu no dalībvalstu iestādēm. Citus pakalpojumus var sniegt tikai tad, ja attiecīgā iestāde pakalpojuma sniedzējam piedāvā finansiālu kompensāciju. Ja Savienības līmenī nav izstrādāti konkrēti noteikumi, dalībvalstis parasti pašas var noteikt savu VTNP organizēšanas un finansēšanas kārtību.
3. Šā paziņojuma mērķis ir precizēt galvenos jēdzienus, kas ir pamatā valsts atbalsta noteikumiem attiecībā uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu ⁽²⁾. Tādēļ galvenā uzmanība šajā paziņojumā tiks pievērsta tām valsts atbalsta prasībām, kuras ir visbūtiskākās saistībā ar kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem.
4. Paralēli šim paziņojumam Komisija plāno pieņemt regulu par *de minimis* atbalstu, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz VTNP, kurā precizēts, ka atsevišķi kompensācijas pasākumi nav valsts atbalsts Līguma 107. panta nozīmē ⁽³⁾; un pieņem lēmumu ⁽⁴⁾, kurā noteikts, ka daži VTPN kompensācijas veidi, kas ir valsts atbalsts, ir saderīgi ar Līgumu saskaņā ar Līguma 106. panta 2. punktu un ir atbrīvoti no Līguma 108. panta 3. punktā noteiktās prasības ziņot; un nostādnes ⁽⁵⁾, kurā izklāstīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem valsts atbalstu VTNP, uz kuriem šis lēmums neattiecas, var uzskatīt par saderīgu saskaņā ar Līguma 106. panta 2. punktu.
5. Šis paziņojums neskar pārējo Savienības tiesību, īpaši tiesību publiskā iepirkuma jomā, piemērošanu un to tiesību piemērošanu, kas izriet no Līguma un Savienības nozaru tiesību aktiem. Ja valsts iestāde pakalpojuma sniegšanu izvēlas uzticēt trešai personai, tai ir jāievēro Savienības tiesības publiskā iepirkuma jomā, kas izriet no Līguma 49. līdz 56. pantam, Savienības direktīvām par publisko iepirkumu (Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs ⁽⁶⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru ⁽⁷⁾) un nozaru noteikumiem ⁽⁸⁾. Arī gadījumos, kad direktīvas par publisko iepirkumu neattiecas vai tikai daļēji attiecas (piemēram, attiecībā uz Direktīvas 2004/18/EK IIB pielikumā uzskaitītajām pakalpojumu koncesijām un pakalpojumu līgumiem, tostarp dažāda veida sociālajiem pakalpojumiem), tomēr tiesības sniegt pakalpojumu jāpiešķir saskaņā ar Līgumā noteiktajām pārredzamības, vienlīdzīgas attieksmes, proporcionalitātes un savstarpējas atzīšanas prasībām ⁽⁹⁾.
6. Papildus šajā paziņojumā aplūkotojām jautājumiem, Lēmumam 2012/21/ES un Komisijas paziņojumam par Eiropas Savienības nostādņēm par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011) Komisija atbildēs uz individuāliem jautājumiem, kas rodas saistībā ar valsts atbalsta noteikumu piemērošanu VTNP. Uz jautājumiem cita starpā Komisija atbildēs ar Interaktīvā informācijas dienesta vispārējās nozīmes pakalpojumu jautājumos starpniecību, ar kuru var sazināties Komisijas tīmekļa vietnē ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Saskaņā ar Līguma 345. pantu Līgumi nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu. Tādējādi konkurences noteikumi nav diskriminējoši attiecībā pret uzņēmumiem, vai tie būtu valsts vai privāti uzņēmumi.

⁽²⁾ Turpmāki norādījumi ir ietverti "Rokasgrāmatā par to, kā vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem un jo īpaši vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem piemērojami Eiropas Savienības noteikumi valsts atbalsta, "publisko iepirkumu" un "iekšējā tirgus" jomā", SEC(2010) 1545 galīgā redakcija, 2010. gada 7. decembris.

⁽³⁾ Sk. šā Oficiālā Vēstneša 23. lpp.

⁽⁴⁾ Komisijas Lēmums 2012/21/ES (2011. gada 21. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēti sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (OV L 7, 11.1.2012., 3. lpp).

⁽⁵⁾ Sk. šā Oficiālā Vēstneša 15. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 134, 30.4.2004., 1. lpp.

⁽⁷⁾ OV L 134, 30.4.2004., 114. lpp.

⁽⁸⁾ Piemēram, skatīt Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regulu (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70 (OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp.).

⁽⁹⁾ Lieta C-324/98 *Telaustria Verlags GmbH* un *Telefonadress GmbH* pret *Telekom Austria AG*, 2000, *Recueil I-10745*, 60. punkts, un Komisijas skaidrojošais paziņojums par Kopienas tiesību aktiem, ko piemēro līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, uz ko neattiecas vai tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvu noteikumi (OV C 179, 1.8.2006., 2. lpp.).

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/services_general_interest/registration/form_en.html

7. Šis paziņojums neskar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru.

2. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ VALSTS ATBALSTA JĒDZIENU

2.1. Uzņēmuma un saimnieciskas darbības jēdziens

8. Pamatojoties uz Līguma 107. panta 1. punktu, valsts atbalsta noteikumi parasti piemērojami tikai tad, ja atbalsta saņēmējs ir "uzņēmums". Tādēļ saistībā ar valsts atbalsta noteikumu piemērošanu būtiski ir tas, vai vispārējās nozīmes pakalpojumu sniedzējs uzskatāms par uzņēmumu.

2.1.1. Vispārīgie principi

9. Eiropas Savienības Tiesa par uzņēmumiem konsekventi ir uzskatījusi saimnieciskā darbībā iesaistītas struktūras neatkarīgi no to juridiskā statusa un finansēšanas veida⁽¹⁾. Līdz ar to tas, vai atsevišķa struktūra uzskatāma par uzņēmumu, pilnībā atkarīgs no tās veikto darbību rakstura. Šim vispārējam principam ir trīs būtiskas sekas.

Pirmkārt, attiecīgās struktūras juridiskais statuss saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav noteicošais. Piemēram, struktūra, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir klasificēta kā asociācija vai sporta klubs, Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē var būt uzskatāma par uzņēmumu. Vienīgais būtiskais kritērijs šajā saistībā ir tas, vai tā veic saimniecisku darbību.

Otrkārt, valsts atbalsta noteikumu piemērošana pati par sevi nav atkarīga no tā, vai struktūra ir izveidota ar mērķi gūt peļņu. Balstoties uz Tiesas un Vispārējās tiesas tiesu praksi, bezpeļņas struktūras tirgū arī var piedāvāt preces un pakalpojumus⁽²⁾. Pretējā gadījumā pakalpojuma sniedzējiem, kuru mērķis nav gūt peļņu, protams, netiek piemērota valsts atbalsta kontrole.

Treškārt, struktūras klasificēšana par uzņēmumu vienmēr ir saistīta ar konkrētu darbību. Struktūra, kas veic gan saimnieciskas darbības, gan darbības, kas nav saimnieciskas darbības, uzskatāma par uzņēmumu vienīgi tad, kad tā veic saimnieciskas darbības.

⁽¹⁾ Apvienotās lietas C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 2000, *Recueil* I-6451.

⁽²⁾ Apvienotās lietas 209/78 līdz 215/78 un 218/78 *Van Landewyck*, 1980, *Recueil* 3125, 21. punkts; lieta C-244/94, *FFSA* un citi, 1995, *Recueil* I-4013; lieta C-49/07 *MOTOE*, 2008, Krājums I-4863, 27. un 28. punkts.

10. Divas atsevišķas juridiskās personas valsts atbalsta noteikumu piemērošanas nolūkā var tikt uzskatītas par vienu saimniecisko struktūru. Šādā gadījumā šī saimnieciskā struktūra uzskatāma par attiecīgo uzņēmumu. Šajā saistībā Eiropas Savienības Tiesa pārbauda, vai tam ir kontrolakcijas vai funkcionālas, saimnieciskas un institucionālas saistības⁽³⁾. No otras puses, struktūra, kas pati neražo preces vai arī nesniedz pakalpojumus tirgū, nav uzņēmums tikai tāpēc, ka tā ir kapitāldaļu vai pat kontrolpaketes turētāja, ja šādu akciju turēšana ļauj izmantot tikai ar akcionāra vai kopīpašnieka statusu saistītās tiesības, kā arī attiecīgā gadījumā saņemt dividendes – ierastos labumus no īpašuma⁽⁴⁾.

11. Lai precizētu atšķirību starp saimnieciskām darbībām un darbībām, kas nav saimnieciskas darbības, Tiesa ir konsekventi spriedusi, ka jebkura darbība, kas ietver preču vai pakalpojumu piedāvāšanu tirgū, ir saimnieciska darbība⁽⁵⁾.

12. Tas, vai attiecībā uz konkrētiem pakalpojumiem pastāv tirgus, var būt atkarīgs no veida, kādā attiecīgajā dalībvalstī šie pakalpojumi tiek organizēti⁽⁶⁾. Valsts atbalsta noteikumi piemērojami tikai gadījumā, kad konkrēta darbība tiek īstenota tirgus apstākļos. Tādējādi konkrētu pakalpojumu saimnieciskais raksturs dažādās dalībvalstīs var būt atšķirīgs. Turklāt saistībā ar politisko izvēli vai norisēm ekonomikā attiecīgā pakalpojuma klasifikācija laika gaitā var mainīties. Darbība, kas šobrīd nav tirgus darbība, nākotnē par tādu var kļūt, un otrādi.

13. Iestādes lēmums neļaut trešām personām sniegt konkrētu pakalpojumu (piemēram, jo tā vēlas sniegt pakalpojumu, izmantojot iekšējos resursus) neizslēdz to, ka runa ir par saimniecisku darbību. Neatkarīgi no šādas tirgus ierobežošanas saimnieciska darbība var pastāvēt situācijā, kad citi pakalpojuma sniedzēji vēlētos un varētu sniegt konkrēto pakalpojumu attiecīgajā tirgū. Vispārīgi runājot, tas, ka

⁽³⁾ Lieta C-480/09 *P AceaElectrabel Produzione SpA* pret *Commission*, 2010, Krājums, 47. līdz 55. punkts; lieta C-222/04 *Ministero dell'Economia e delle Finanze* pret *Cassa di Risparmio di Firenze SPA* un citiem, 2006, *Recueil* I-289, 112. punkts.

⁽⁴⁾ Lieta C-222/04 *Ministero dell'Economia e delle Finanze* pret *Cassa di Risparmio di Firenze SPA* un citiem, 2006, Krājums I-289, 107.–118. un 125. punkts.

⁽⁵⁾ Lieta 118/85 Komisija pret Itāliju, 1987, *Recueil* 2599, 7. punkts; lieta C-35/96 Komisija pret Itāliju, 1998, *Recueil* I-3851, 36. punkts; apvienotās lietas C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 75. punkts.

⁽⁶⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet* un *Pistre*, 1993, *Recueil* I-637.

konkrēts pakalpojums tiek sniegts, izmantojot iekšējos resursus ⁽¹⁾, nekādi neietekmē konkrētās darbības saimniecisko raksturu ⁽²⁾.

14. Tā kā atšķirība starp tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem un ar tautsaimniecību nesaistītiem pakalpojumiem ir atkarīga no politiskajām un ekonomiskajām īpatnībām attiecīgajā dalībvalstī, nav iespējams izveidot pilnīgu to darbību sarakstu, attiecībā uz kurām *a priori* ir zināms, ka tās nekad nebūs saimnieciskas darbības. Šāds saraksts nesniegtu patiesu tiesisko noteiktību un tādējādi no tā būtu maz labuma. Tā vietā turpmākajos punktos mēģināts precizēt atšķirību attiecībā uz vairākām būtiskām jomām.
15. Tā kā Līgumos nav sniegta saimnieciskas darbības definīcija, tiesu prakse piedāvā atšķirīgus kritērijus iekšējā tirgus noteikumu un konkurences tiesību piemērošanai ⁽³⁾.

2.1.2. Valsts varas īstenošana

16. No Tiesas prakses izriet, ka Līguma 107. pants nav piemērojams situācijās, kad valsts rīkojas, "īstenojot valsts varu" ⁽⁴⁾, vai kad valsts pārvaldes iestādes rīkojas "kā publiskas iestādes" ⁽⁵⁾. Var uzskatīt, ka struktūra rīkojas, īstenojot valsts varu, situācijā, kad attiecīgā darbība ir uzdevums, kas ir daļa no valsts galvenajām funkcijām vai pēc savas būtības, mērķa un tam piemērojamajiem noteikumiem ar šīm funkcijām ir saistīts ⁽⁶⁾. Kopumā, ja vien attie-

cīgā dalībvalsts nav nolēmusi ieviest tirgus mehānismus, darbības, kas ir publiskas iestādes prerogatīvu neatņemama daļa un ko veic valsts, nav saimnieciskas darbības. Kā piemērs ir minamas darbības saistībā ar:

- a) armiju vai policiju;
- b) aeronavigācijas drošību un kontroli ⁽⁷⁾;
- c) jūras satiksmes kontroli un drošību ⁽⁸⁾;
- d) piesārņojuma kontroli ⁽⁹⁾; kā arī
- e) cietumsodu organizēšanu, finansēšanu un izpildi ⁽¹⁰⁾.

2.1.3. Sociālais nodrošinājums

17. Tas, vai sociālā nodrošinājuma sistēmas ir klasificējamas kā darbības, kas ietver saimniecisku darbību, ir atkarīgs no veida, kādā tās ir izveidotas un strukturētas. Pēc būtības Tiesa un Vispārējā tiesa nošķir starp sistēmām, kas balstītas uz solidaritātes principu, un sistēmām ar saimniecisku raksturu.
18. Tiesa un Vispārējā tiesa izmanto vairākus kritērijus, lai noteiktu, vai sociālā nodrošinājuma sistēma ir balstīta uz solidaritāti un līdz ar to neietver saimniecisku darbību. Šajā saistībā būtiski var būt daudzi faktori:

- a) vai dalība sistēmā ir obligāta ⁽¹¹⁾;
- b) vai sistēma kalpo vienīgi sociālam mērķim ⁽¹²⁾;
- c) vai sistēmai nav mērķa gūt peļņu ⁽¹³⁾;

⁽¹⁾ Skatīt ģenerālvokāta *Geelhoed* atzinumu lietā C-295/05 *Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo) v Transformación Agraria SA (Tragsa)* un *Administración del Estado*, 2007, Krājums I-2999, 110.–116. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regulu (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1170/70, OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp., 5. panta 2. punktu un 6. panta 1. punktu; Komisijas 2011. gada 23. februāra Lēmums 2011/501/ES par valsts atbalstu C 58/06 (ex NN 98/05), ko Vācija sniegusi uzņēmumiem *Bahnen der Stadt Monheim (BSM)* un *Rheinische Bahngesellschaft (RBG)*, kuri ietilpst apvienībā *Verkehrsverbund Rhein-Ruhr*, OV L 210, 17.8.2011., 1. lpp., 208.–209. punkts.

⁽²⁾ Tas nekādi neietekmē arī to, vai konkrēto pakalpojumu var definēt par VTNP; skatīt 3.2. iedaļu turpmāk.

⁽³⁾ Lieta C-519/04 P *David Meca-Medina* un *Igor Majcen* pret Komisiju, 2006, Krājums I-6991, 30. līdz 33. punkts; lieta C-350/07 *Kattner Stahlbau*, 2009, Krājums I I-1513, 66., 72., 74. un 75. punkts; ģenerālvokāta *Poiars Maduro* 2005. gada 10. novembra atzinums lietā C-205/03 P *FENIN*, 2006, Krājums I-6295, 50 un 51. punkts.

⁽⁴⁾ Lieta C-118/85 Komisija pret Itāliju, 7. un 8. punkts.

⁽⁵⁾ Lieta C-30/87 *Bodson/Pompes funèbres des régions libérées*, 1988, *Recueil* I-2479, 18. punkts.

⁽⁶⁾ Konkrēti skatīt lietu C-364/92 *SAT/Eurocontrol*, 1994, *Recueil* I-43, 30. punkts.

⁽⁷⁾ Lieta C-364/92 *SAT/Eurocontrol*, 27. punkts; lieta C-113/07 *Selex Sistemi Integrati* pret Komisiju, 2009, Krājums I-2207, 71. punkts.

⁽⁸⁾ Komisijas 2002. gada 16. oktobra Lēmums lietā Nr. 438/02 – Beļģija – atbalsts ostas iestādēm, OV C 284, 21.11.2002.

⁽⁹⁾ Lieta C-343/95 *Calì & Figli*, 1997, *Recueil* I-1547, 22. punkts.

⁽¹⁰⁾ Komisijas lēmums lietā N 140/06 – Lietuva – subsīdiju piešķiršana valsts uzņēmumiem labošanas iestādēm, OV C 244, 11.10.2006.

⁽¹¹⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet un Pistre*, 1993, *Recueil* I-637, 13. punkts.

⁽¹²⁾ Lieta C-218/00 *Cisal* un *INAIL*, 2002, *Recueil* I-691, 45. punkts.

⁽¹³⁾ Apvienotās lietas C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01 *AOK Bundesverband*, 2004, Krājums I-2493, 47. līdz 55. punkts.

- d) vai apdrošināšanas pakalpojumi ir neatkarīgi no veiktajām iemaksām ⁽¹⁾;
- e) vai sniegtajiem apdrošināšanas pakalpojumiem nav obligāti jābūt samērīgiem ar apdrošinātās personas ieņēmumiem ⁽²⁾; un
- f) vai attiecīgo sistēmu kontrolē valsts ⁽³⁾.
19. Šādas uz solidaritāti balstītas sistēmas ir jānošķir no sistēmām ar saimniecisku raksturu ⁽⁴⁾. Atšķirībā no sistēmām, kas balstītas uz solidaritāti, sistēmām ar saimniecisku raksturu parasti ir raksturīgas šādas iezīmes:
- a) brīvprātīga dalība ⁽⁵⁾;
- b) kapitāla uzkrāšanas princips (tiesības saņemt pakalpojumu ir atkarīgas no veiktajām iemaksām un attiecīgās sistēmas finanšu rezultātiem) ⁽⁶⁾;
- c) orientēšanās uz peļņas gūšanu ⁽⁷⁾; kā arī
- d) papildu pakalpojumi, kas tiek sniegti papildus pamatsistēmā iekļautajiem pakalpojumiem ⁽⁸⁾.
20. Dažās sistēmās ir apvienotas abu kategoriju iezīmes. Šādos gadījumos sistēmas klasifikācija ir atkarīga no dažādu elementu analīzes un to nozīmīguma pakāpes ⁽⁹⁾.

2.1.4. Veselības aprūpe

21. Savienībā veselības aprūpes sistēmas dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Konkurences apmērs starp dažādiem

veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem tirgus apstākļos lielā mērā ir atkarīgs no turpmāk minētajām valsts īpatnībām.

22. Dažās dalībvalstīs valsts slimnīcas ir neatņemama valsts veselības aprūpes sistēmas daļa, un to darbība gandrīz pilnībā ir balstīta uz solidaritātes principu ⁽¹⁰⁾. Šādas slimnīcas tiek tieši finansētas no sociālās apdrošināšanas iemaksām un citiem valsts līdzekļiem un apdrošinātajām personām, balstoties uz vispārēju nodrošinājumu ⁽¹¹⁾, un pakalpojumus sniedz bez maksas. Tiesa un Vispārējā tiesa ir apstiprinājušas, ka situācijā, kad šāda struktūra pastāv, attiecīgās organizācijas darbību neveic kā uzņēmumi ⁽¹²⁾.

23. Ja pastāv šāda struktūra, pat darbības, kuras pašas par sevi varēt būt saimnieciska rakstura, bet tiek veiktas vienīgi nolūkā sniegt citu pakalpojumu, kas nav saimniecisks pakalpojums, nav saimnieciska rakstura darbības. Organizācija, kas iepērk preces – pat lielos apjomos – nolūkā sniegt pakalpojumu, kas nav saimnieciska rakstura pakalpojums, neveic darbību kā uzņēmums tikai tā iemesla dēļ, ka tā veic pirkumu attiecīgajā tirgū ⁽¹³⁾.

24. Daudzās citās dalībvalstīs slimnīcas un citi veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji savus pakalpojumus piedāvā par atlīdzību, par kuriem pacienti maksā tieši vai ar savu apdrošinātāju starpniecību ⁽¹⁴⁾. Šādās sistēmās saistībā ar veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu starp slimnīcām pastāv zināma konkurence. Šādā gadījumā fakts, ka veselības aprūpes pakalpojumus sniedz valsts slimnīca, nav pietiekams, lai darbību klasificētu kā darbību, kas nav saimnieciska darbība.

25. Tāpat arī Tiesa un Vispārējā tiesa ir precizējušas, ka veselības aprūpes pakalpojumi, ko uz savu risku neatkarīgi ārsti un citi privāti praktizējoši ārsti sniedz par atlīdzību, ir uzskatāmi par saimniecisku darbību ⁽¹⁵⁾. Tādi paši principi piemērojami neatkarīgām aptiekām.

⁽¹⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet un Pistre*, 15. līdz 18. punkts.

⁽²⁾ Lieta C-218/00 *Cisal* un *INAIL*, 40. punkts.

⁽³⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet un Pistre*, 14. punkts; lieta C-218/00 *Cisal* un *INAIL*, 43.–48. punkts; apvienotās lietas C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01 *AOK Bundesverband*, 51.–55. punkts.

⁽⁴⁾ Skatīt konkrēti lietu C-244/94 *FFSA* un citi, 19. punkts.

⁽⁵⁾ Lieta C-67/96 *Köbler*, 1999, *Recueil I-5751*, 80.–87. punkts.

⁽⁶⁾ Lieta C-244/94, *FFSA* un citi, 9. un 17. līdz 20. punkts; lieta C-67/96 *Albany*, 81. līdz 85. punkts; skatīt arī apvienotās lietas C-115/97 līdz C-117/97 *Brentjens*, 1999, *Recueil I-6025*, 81. līdz 85. punkts, lietu C-219/97 *Drijvende Bokken*, 1999, *Recueil I-6121*, 71. līdz 75. punkts, un apvienotās lietas C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 114. un 115. punkts.

⁽⁷⁾ Apvienotās lietas C-115/97 līdz C-117/97 *Brentjens*.

⁽⁸⁾ Apvienotās lietas C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi.

⁽⁹⁾ Lieta C-350/07 *Kattner Stahlbau*, 2009, Krājums I-1513.

⁽¹⁰⁾ Balstoties uz Eiropas tiesu praksi, labs piemērs ir Spānijas valsts veselības aprūpes sistēma (skatīt lietu T-319/99 *FENIN*, 2003, *Recueil II-357*).

⁽¹¹⁾ Atkarībā no sistēmas vispārējām īpatnībām maksas, kas sedz tikai nelielu daļu no pakalpojuma patiesajām izmaksām, nedrīkst ietekmēt sistēmas klasifikāciju par darbību, kas nav saimnieciska darbība.

⁽¹²⁾ Lieta T-319/99 *FENIN*, 2003, *Recueil II-357*, 39. punkts.

⁽¹³⁾ Lieta T-319/99 *FENIN*, 40. punkts.

⁽¹⁴⁾ Skatīt, piemēram, lietu C-244/94 *FFSA*, lietu C-67/96 *Albany*, apvienotās lietas C-115/97, C-116/97 un C-117/97 *Brentjens*, un lietu C-219/97 *Drijvende Bokken*.

⁽¹⁵⁾ Skatīt apvienotās lietas C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 75. un 77. punkts.

2.1.5. Izglītība

26. Saskaņā ar Savienības tiesu praksi valsts izglītības sistēmas ietvaros valsts izglītība, ko finansē un uzrauga valsts, var tikt uzskatīta par darbību, kas nav saimnieciska darbība. Šajā saistībā Eiropas Kopienu Tiesa ir norādījusi, ka valsts

“izveidojot un uzturot šādu valsts izglītības sistēmu, kas finansējumu galvenokārt saņem no valsts budžeta, nevis skolēniem vai viņu vecākiem (...), nevēlas iesaistīties darījumos par atlīdzību, bet īsteno savus pienākumus pret iedzīvotājiem sociālajā, kultūras un izglītības jomā”⁽¹⁾.

27. Saskaņā ar to pašu tiesu praksi to, ka valsts izglītība pēc būtības nav saimnieciska darbība, neietekmē fakts, ka skolēniem vai viņu vecākiem dažreiz jāmaksā mācību vai iestāšanās maksa kā ieguldījums sistēmas darbības izdevumiem. Šādas finanšu iemaksas bieži vien sedz tikai daļu no konkrētā pakalpojuma patiesajām izmaksām un līdz ar to nav uzskatāmas par atlīdzību par sniegto pakalpojumu. Līdz ar to tās nemaina to, ka vispārējai izglītībai, ko pārsvarā finansē valsts, nav saimnieciska rakstura⁽²⁾. Šie principi var attiekties uz valsts izglītības pakalpojumiem, piemēram, arodapmācību⁽³⁾, privātām un valsts pamatskolām⁽⁴⁾ un bērnudārziem⁽⁵⁾, izglītības darbībām kā papildu pakalpojumu universitātēs⁽⁶⁾, kā arī izglītības nodrošināšanu universitātēs⁽⁷⁾.

28. Šādu valsts izglītības pakalpojumu sniegšana jānošķir no pakalpojumiem, kuru finansēšanu galvenokārt sedz vecāki vai skolēni, vai tā tiek segta no komerciāliem ieņēmumiem. Piemēram, komercuzņēmumi, kas piedāvā augstāko izglītību, kuru pilnībā finansē studenti, nepārprotami ir iekļauti pēdējā minētajā kategorijā. Dažās dalībvalstīs valsts iestādes var piedāvāt izglītības pakalpojumus, kuri savas būtības, finansēšanas struktūras un konkurējošu privātu organizāciju dēļ uzskatāmi par saimnieciskām darbībām.

29. Kopienas nostādnēs par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai⁽⁸⁾ Komisija ir precizējusi, ka atsevišķas darbības, ko veic universitātes un pētniecības organizācijas, neietilpst valsts atbalsta noteikumu darbības jomā. Tas attiecas uz pētniecības organizāciju pamatdarbībām, proti:

a) izglītība nolūkā panākt personāla skaita un tā kvalifikācijas pieaugumu;

b) neatkarīgi pētījumi un izstrāde nolūkā gūt plašākas zināšanas un labāku sapratni, tostarp kopīgi pētījumi un izstrāde; kā arī

c) pētījumu rezultātu izplatīšana.

30. Tāpat arī Komisija ir precizējusi, ka tehnoloģiju nodošanas darbības (licencēšana, uzlabojumi vai pētniecības organizācijas radīto zināšanu citi pārvaldības veidi) nav saimnieciskas darbības, ja tās ir iekšējas darbības⁽⁹⁾ un visus ienākumus no šīm darbībām atkārtoti iegulda pētniecības organizāciju pamatdarbībā⁽¹⁰⁾.

2.2. Valsts līdzekļi

31. Vienīgi priekšrocības, kas tieši vai netieši piešķirtas no valsts līdzekļiem, var būt valsts atbalsts Līguma 107. panta nozīmē⁽¹¹⁾. No privātajiem resursiem finansētas priekšrocības var stiprināt dažu uzņēmumu pozīciju, taču tās neietilpst Līguma 107. panta darbības jomā.

32. Valsts resursi var tikt piešķirti daudzos dažādos veidos, piemēram, tiešo subsīdiju, nodokļa atlaīžu un pabalstu naturā veidā. Jo īpaši tas, ka valsts par atsevišķiem pakalpojumiem neprasa maksāt tirgus cenas, ir atteikšanās

⁽¹⁾ Skatīt cita starpā lietu C-318/05 Komisija pret Vāciju, 2007, Krājums I-6957, 68. punkts. Skatīt arī Komisijas 2001. gada 25. aprīļa Lēmumu N 118/00 par valsts subsīdijām profesionāliem sporta klubiem un EBTA Uzraudzības iestādes lēmumu lietā 68123 – Norvēģija – *Nasjonal digital laeringsarena*, 12.10.2011., 9. lpp.

⁽²⁾ EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07.

⁽³⁾ Lieta 263/86 *Humbel*, 1988, *Recueil* Krājums 5365.

⁽⁴⁾ Lieta C-318/05 Komisija pret Vāciju, 2007, Krājums I-6957; lieta C-76/05 *Schwartz*, 2007, Krājums 6849.

⁽⁵⁾ EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07.

⁽⁶⁾ Lieta C-281/06 *Jundt*, 2007, Krājums I-12231.

⁽⁷⁾ Lieta 109/02 *Wirth*, 1993, *Recueil* I-6447.

⁽⁸⁾ Skatīt Kopienas nostādnēs par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai, OV C 323, 30.12.2006., 1. lpp.

⁽⁹⁾ Saskaņā ar 25. zemsvītras piezīmi Kopienas nostādnēs par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai ar iekšējo darbību Komisija saprot situāciju, kad pētniecības organizācijas zināšanu pārvaldību veic vai nu šīs organizācijas nodaļa vai meitasuzņēmums, vai to veic kopīgi ar citām pētniecības organizācijām. Līgumu slēgšana ar trešām personām par noteiktiem pakalpojumiem atklātā konkursā neizjauc šo darbību iekšējo raksturu.

⁽¹⁰⁾ Sk. Kopienas nostādņu par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai 3.1.1. un 3.1.2. punktu.

⁽¹¹⁾ Apvienotās lietas C-52/97 līdz C-54/97 *Viscido* un citi, 1998, *Recueil* I-2629, 13. punkts, un lieta C-53/00 *Ferring*, 2001, *Recueil* I-9067, 16. punkts. Skatīt arī lietu C-379/98 *PreussenElektra* pret *Schlesweg*, 2001, *Recueil* I-2099.

no valsts līdzekļiem. Maija spriedumā lietā C-482/99 Francija pret Komisiju ⁽¹⁾ Tiesa arī apstiprināja, ka valsts uzņēmuma līdzekļi ir valsts līdzekļi Līguma 107. panta nozīmē, jo valsts iestādes šos līdzekļus var kontrolēt. Ja uzņēmums, kuram ir uzticēts veikt VTNP, ir finansēts no valsts uzņēmuma līdzekļiem un finansējums ir piedāvājams valstij, šāds finansējums līdz ar to var būt valsts atbalsts.

33. Bez konkursa izsludināšanas izsniegtas licences aizņemties vai izmantot valsts infrastruktūru vai citas īpašas vai ekskluzīvas tiesības, kam ir saimnieciska vērtība, var nozīmēt atteikšanos no valsts līdzekļiem un atbalsta saņēmējiem radīt priekšrocības ⁽²⁾.

34. Dažos gadījumos dalībvalstis VTNP var finansēt no maksām vai iemaksām, ko veikuši daži uzņēmumi vai lietotāji, kuru peļņa tiek pārvesta uz uzņēmumiem, kam uzticēta VTNP sniegšana. Tiesa ir izskatījusi šāda veida finansēšanu, īpaši savā spriedumā lietā 173/73 Itālija pret Komisiju ⁽³⁾, kurā tā nosprida, ka

“Tā kā attiecīgie līdzekļi tiek finansēti no valsts tiesību aktos noteiktajām obligātajām iemaksām un tā kā šī lieta parāda, ka līdzekļi tiek pārvaldīti un iedalīti saskaņā ar attiecīgo tiesību aktu noteikumiem, attiecīgie līdzekļi uzskatāmi par valsts līdzekļiem [Līguma 107. panta] nozīmē, pat ja tos nepārvalda valsts iestādes”.

35. Tāpat arī spriedumā apvienotajās lietās C-78/90 līdz C-83/90 *Compagnie Commerciale de l'Ouest* ⁽⁴⁾ Tiesa apstiprināja, ka pasākumi, kas tiek finansēti no parafiskālajiem maksājumiem, ir pasākumi, kas finansēti no valsts līdzekļiem.

36. Attiecīgi kompensācijas maksājumi par to VTNP darbību, kuri tiek finansēti no parafiskāliem maksājumiem vai valsts

noteiktām obligātajām iemaksām un kuri tiek pārvaldīti un iedalīti saskaņā ar tiesību aktiem, ir kompensācijas maksājumi no valsts līdzekļiem.

2.3. Ietekme uz tirdzniecību

37. Lai varētu piemērot Līguma 107. pantu, kompensācijai par sabiedriskajiem pakalpojumiem jāietekmē tirdzniecība starp dalībvalstīm vai jāietver risks, ka šāda tirdzniecība tiks ietekmēta. Lai šāda ietekme varētu būt, parasti kā priekšnoteikums tiek pieņemts, ka tirgus ir atvērts konkurencei. Tādēļ, ja tirgi ir atvērti konkurencei ar Savienības vai valstu tiesību aktiem vai *de facto* ar ekonomisko attīstību, piemēro valsts atbalsta noteikumus. Šādās situācijās dalībvalstis saglabā rīcības brīvību attiecībā uz veidu, kā noteikt, organizēt un finansēt VTNP, piemērojot valsts atbalsta kontroli gadījumā, ja privātam vai valsts (tostarp iekšējam pakalpojumu sniedzējam) VTNP sniedzējam tiek piešķirta kompensācija. Ja tirgus ir rezervēts vienam uzņēmumam (tostarp iekšējiem pakalpojumu sniedzējiem), uzņēmumam piešķirtajai kompensācijai arī piemēro valsts atbalsta kontroli. Ja saimnieciska darbība ir atvērta konkurencei, lēmums sniegt VTNP, izmantojot citas metodes, nevis publisko iepirkumu procedūru, ar kuru sabiedrībai tiek nodrošinātas zemākās izmaksas, var radīt konkurences traucējumus, neļaujot konkurentiem ienākt tirgū vai ļaujot atbalsta saņēmējiem vieglāk izvērst savu darbību citos tirgos. Atbalsts uzņēmumam neliberalizētā tirgū var ietekmēt tirdzniecību, ja atbalsta saņēmējs uzņēmums darbību veic arī liberalizētos tirgos ⁽⁵⁾.

38. Atbalsta pasākumi var arī ietekmēt tirdzniecību, ja atbalsta saņēmējs uzņēmums pats nepiedalās pārrobežu darbību veikšanā. Šādos gadījumos vietējo pakalpojumu sniegšanu var saglabāt vai palielināt, kā rezultātā citās dalībvalstīs izveidotiem uzņēmumiem ir samazinātas iespējas piedāvāt savus pakalpojumus attiecīgajā dalībvalstī ⁽⁶⁾.

39. Saskaņā ar Tiesas praksi nav noteikts sliekšnis vai procentuālā daļa, zem kuriem var uzskatīt, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm nav ietekmēta ⁽⁷⁾. Salīdzinoši mazā atbalsta summa vai atbalsta saņēmēja uzņēmuma salīdzinoši neliels apmērs *a priori* nenozīmē, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm nevar tikt ietekmēta.

⁽¹⁾ 2002, *Recueil* I-4397.

⁽²⁾ Lieta C-462/99 *Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH* pret *Telekom-Control-Kommission* un *Mobilkom Austria AG*, 2003, Krājums I-05197, 92. un 93. punkts; lieta T-475/04 *Bouygues* un *Bouygues Télécom SA* pret Komisiju, 2007, Krājums II-02097, 101., 104., 105. un 111. punkts.

⁽³⁾ Lieta 173/73 Itālija pret Komisiju, 1974, *Recueil* 709, 16. punkts. Skatīt arī lietu 78/79 *Steinike*, 1977, *Recueil* 595, 21. punkts, un lietu C 206/06 *Essent Netwerk*, 2008, 5497, 47., 57. un 96. punkts.

⁽⁴⁾ *Compagnie Commerciale de l'Ouest* un citi pret *Receveur Principal des Douanes de La Pallice Port*, 1992, *Recueil* I-1847, 35. punkts. Skatīt arī apvienotās lietas C-34/01 līdz C-38/01 *Enirisorse SpA* pret *Ministero delle Finanze*, 2003, *Recueil* I-14243, 26. punkts.

⁽⁵⁾ Apvienotās lietas T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 līdz T-607/97, T-1/98, T-3/98 līdz T-6/98 un T-23/98 *Mauro Alzetta* un citi pret Komisiju, 2000, *Recueil* II-2319, 143.–147. punkts.

⁽⁶⁾ Skatīt īpaši lietu C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 2003, *Recueil* I-7747.

⁽⁷⁾ Spriedums lietā C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 81. punkts.

40. No otras puses, Komisija vairākos gadījumos ir secinājusi, ka darbības pilnībā tika veiktas vietējā līmenī un neietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm. Kā piemērus var minēt:

- a) peldbaseinus, kas paredzēti izmantošanai galvenokārt vietējiem iedzīvotājiem ⁽¹⁾;
- b) vietējās slimnīcas, kuras paredzētās vienīgi vietējiem iedzīvotājiem ⁽²⁾;
- c) vietējos muzejus, kas, maz ticams, piesaistīs pārrobežu apmeklētājus ⁽³⁾; kā arī
- d) vietējos kultūras pasākumus, kuru potenciālie skatītāji ir vienīgi vietējie iedzīvotāji ⁽⁴⁾.

41. Visbeidzot, Komisijai nav jāpārbauda viss finansiālais atbalsts, ko piešķirušas dalībvalstis. 2006. gada 15. decembra Regulā (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam ⁽⁵⁾ noteikts, ka atbalstam, kas nepārsniedz EUR 200 000 katram uzņēmumam kādā trīs gadu laika posmā, Līguma 107. panta 1. punktu nepiemēro. Īpaši *de minimis* robežlielumi piemērojami transporta, zivsaimniecības un lauksaimniecības nozarei ⁽⁶⁾ un Komisija plāno pieņemt regulu, kurā tiktu noteikts īpašs *de minimis* robežlielums vietējiem vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem.

3. NOSACĪJUMI, SASKAŅĀ AR KURIEM KOMPENSĀCIJA PAR SABIEDRISKIEM PAKALPOJUMIEM NAV VALSTS ATBALSTS

3.1. Eiropas Kopienų Tiesas noteiktie kritēriji

42. Eiropas Kopienų Tiesas spriedumā *Altmark* lietā ⁽⁷⁾ sniedza sīkākus precizējumus par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem kompensācija par sabiedriskiem pakalpojumiem nav valsts atbalsts, ja tā nerada nekādas priekšrocības.

⁽¹⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 258/00 – Vācija – peldbaseins Dorstenā, OV C 172, 16.6.2001., 16. lpp.

⁽²⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 543/01 – Īrija – nodokļu atvieglojumi slimnīcām, OV C 154, 28.6.2002., 4. lpp.

⁽³⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 630/03 – Itālija – vietējie muzeji – Sardīnija, OV C 275, 8.12.2005., 3. lpp.

⁽⁴⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 257/07 – Spānija – piešķirumi teātrāliem priekšnesumiem Basku zemē, OV C 173, 26.7.2007., 2. lpp.

⁽⁵⁾ Komisijas 2006. gada 15. decembra Regula (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, OV L 379, 28.12.2006., 5. lpp.

⁽⁶⁾ Skatīt 2. panta 2. punktu Regulā (EK) Nr. 1998/2006 attiecībā uz transportu, Komisijas 2007. gada 24. jūlija regulu (EK) Nr. 875/2007 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam zivsaimniecības nozarē un par Regulas (EK) Nr. 1860/2004 grozīšanu (OV L 193, 25.7.2007., 6. lpp.) un Komisijas 2007. gada 20. decembra Regulu (EK) Nr. 1535/2007 par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam lauksaimniecības produktu ražošanas nozarē (OV L 337, 21.12.2007., 35. lpp.).

⁽⁷⁾ Lieta C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*.

43. No Eiropas Kopienų Tiesas sprieduma izriet, ka,

“ja valsts veiktais pasākums uzskatāms par kompensāciju, ko uzņēmums saņem, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, jo šis uzņēmums faktiski finanšu labumu negūst un tādējādi pasākums nerada tam labvēlīgāku pozīciju konkurencē kā uzņēmumiem, kas konkurē ar šo uzņēmumu, uz šādu pasākumu (Līguma 107.) panta 1. punkts neattiecas. Taču, lai šāda kompensācija apskatāmajā lietā netiktu klasificēta par valsts atbalstu, ir jāizpilda virkne noteikumu.

— Pirmkārt, saņēmējuzņēmumam faktiski ir jābūt uzliktām sabiedrisko pakalpojumu pildīšanas saistībām un šīm saistībām jābūt skaidri definētām. (...)

— Otrkārt, lai izvairītos no ekonomisko priekšrocību piešķiršanas saņēmējuzņēmumam salīdzinājumā ar konkurējošajiem uzņēmumiem, kompensāciju aprēķināšanas parametriem jābūt iepriekš objektīvi un caurredzami noteiktiem. Tāpēc dalībvalsts veikts maksājums, lai kompensētu uzņēmuma zaudējumus, ja kompensācijas aprēķināšanas paņēmieni nav iepriekš noteikti un vēlāk izrādās, ka zināmu pakalpojumu sniegšana sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ietvaros nav ekonomiski dzīvotspējīga, ir uzskatāms par finanšu pasākumu, kas ietilpst valsts atbalsta jēdzienā (Līguma 107.) panta 1. punkta nozīmē.

— Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai nosegtu visus vai daļu izdevumu, kas radušies, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā atbilstošos rēķinus [ieņēmumus] un saprātīgu peļņu saistībā ar šo saistību izpildi (...).

— Ceturtkārt, ja uzņēmums sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām konkrētajā gadījumā nav izvēlēts sabiedrisko iepirkumu procedūras rezultātā, kas ļautu izvēlēties pretendentu, kurš spēj šos pakalpojumus piedāvāt par sabiedrībai viszemāko cenu, kompensācijas apjoms nosakāms, pamatojoties uz to izdevumu analīzi, kādi, pildot šīs saistības, rastos tipiskam uzņēmumam, kas ir labi vadīts un adekvāti nodrošināts ar transporta līdzekļiem, lai spētu izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā atbilstošos rēķinus [ieņēmumus] un paredzot saprātīgu peļņu par šo saistību izpildi” ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Lieta C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 87.–93. punkts.

44. 3.2. līdz 3.6. iedaļā apskatītas *Altmark* tiesu prakses dažādās prasības, proti, vispārējās tautsaimniecības nozīmes pakalpojumu jēdziens Līguma 106. pantā ⁽¹⁾, vajadzība pēc pilnvarojuma akta ⁽²⁾, pienākums noteikt kompensācijas parametrus ⁽³⁾, principi, lai izvairītos no pārmērīgas kompensācijas ⁽⁴⁾, un principi saistībā ar pakalpojuma sniedzēja atlasi ⁽⁵⁾.

3.2. Vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu esība

45. Jēdziens “vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi” nemitīgi attīstās un cita starpā ir atkarīgs no iedzīvotāju vajadzībām, tehnoloģiskajām un tirgus norisēm, kā arī sociālajām un politiskajām prioritātēm attiecīgajā dalībvalstī. Tiesa ir noteikusi, ka VTNP ir pakalpojumi, kam salīdzinājumā ar citām saimnieciskām darbībām ir īpašas pazīmes ⁽⁶⁾.

46. Tā kā nav izstrādāti konkrēti Savienības noteikumi par to, kad pakalpojums ir vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojums, dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, attiecīgo pakalpojumu definējot par VTNP un pakalpojuma sniedzējam piešķirot kompensāciju. Komisijas kompetence šajā saistībā aprobežojas tikai ar pārbaudīšanu, vai attiecīgā dalībvalsts ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, konkrēto pakalpojumu definējot par VTNP ⁽⁷⁾, un izvērtējot valsts atbalsta iesaistīto kompensāciju. Ja ir īpaši Savienības noteikumi, tie attiecināmi uz dalībvalstu rīcības brīvību, neskarot Komisijas pienākumu izvērtēt, vai VTNP ir pareizi definēts valsts atbalsta kontroles nolūkā.

47. Pirmais *Altmark* kritērijs ietver prasību par VTNP pakalpojuma definēšanu. Šī prasība atbilst Līguma 106. panta 2. punktā ietvertajai prasībai ⁽⁸⁾. No Līguma 106. panta 2.

⁽¹⁾ Skatīt 3.2. iedaļu turpmāk.

⁽²⁾ Skatīt 3.3. iedaļu turpmāk.

⁽³⁾ Skatīt 3.4. iedaļu turpmāk.

⁽⁴⁾ Skatīt 3.5. iedaļu turpmāk.

⁽⁵⁾ Skatīt 3.6. iedaļu turpmāk.

⁽⁶⁾ Lieta C-179/90 *Merci convenzionali porto di Genova*, 1991, *Recueil I-5889*, 27. punkts; lieta C-242/95 *GT-Link A/S*, 1997, *Recueil I-4449*, 53. punkts, un lieta C-266/96 *Corsica FerriesFrance SA*, 1998, *Recueil I-3949*, 45. punkts.

⁽⁷⁾ Lieta T-289/03 *BUPA* un citi pret Komisiju, 2008, Krājums II-81, 166.–169. un 172. punkts; Lieta T-17/02 *Fred Olsen*, 2005, Krājums II-2031, 216. punkts.

⁽⁸⁾ Lieta T-289/03 *British United Provident Association Ltd (BUPA)* pret Komisiju, 2008, Krājums II-81, 171. un 224. punkts.

punkta izriet, ka uzņēmumi, kam uzticēts sniegt VTNP, ir uzņēmumi, kam uzticēts “īpašs uzdevums” ⁽⁹⁾. Parasti “īpaša sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma” uzticēšana nozīmē tādu pakalpojumu nodrošināšanu, ko tirgus dalībnieks, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, neuzņemtos vai neuzņemtos tādā pašā mērā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem ⁽¹⁰⁾. Piemērojot vispārējās nozīmes kritēriju, dalībvalstis vai Savienība šādus pakalpojumus var saistīt ar īpašiem pienākumiem.

48. Tādējādi Komisija uzskata, ka nebūtu lietderīgi noteikt īpašu sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas pienākumu darbībai, ko uzņēmumi, kas darbojas normālos tirgus apstākļos ⁽¹¹⁾, jau sniedz vai var sniegt apmierinošā līmenī un ievērojot valsts noteiktus, sabiedrības interesēm atbilstošus nosacījumus, piemēram attiecībā uz cenu, objektīviem kvalitātes raksturlielumiem, nepārtrauktību un piekļuvi attiecīgajam pakalpojumam. Attiecībā uz to, vai pakalpojumu var piedāvāt tirgus, Komisijas vērtējums aprobežojas ar to, ka tiek pārbaudīts, vai attiecīgā dalībvalsts ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu.

49. Būtisks šā principa piemērs ir platjoslas pakalpojumu nozare, kurā Komisija jau ir sniegusi skaidras norādes par to, kuras darbības var uzskatīt par VTNP. Komisija uzskata, ka jomās, kurās privātie ieguldītāji jau ir ieguldījuši platjoslas tīkla infrastruktūrā (vai turpina paplašināt savu tīkla infrastruktūru) un jau sniedz konkurētspējīgus platjoslas pakalpojumus ar pienācīgu pārklājumu, paralēlas platjoslas infrastruktūras izveide nav uzskatāma par VTNP. Turpretim, ja ieguldītāji nespēj nodrošināt piemērotu platjoslas pārklājumu, ievērojot īpašus nosacījumus, var piešķirt kompensāciju par VTNP ⁽¹²⁾.

50. Tāpat arī Komisija uzskata, ka pakalpojumiem, kas klasificējami kā VTNP, jābūt vērstiem uz iedzīvotājiem vai jābūt visas sabiedrības interesēs.

⁽⁹⁾ Skatīt īpaši lietu C-127/73 *BRT pret SABAM*, 1974, *Recueil-313*.
⁽¹⁰⁾ Skatīt īpaši 2. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regulā (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1170/70 (OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp.).

⁽¹¹⁾ Lieta C-205/99 *Analir*, 2001, *Recueil I-1271*, 71. punkts.

⁽¹²⁾ Sīkākus nosacījumus skatīt 24. līdz 30. punktu Komisijas Paziņojumā – Kopienas pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu (OV C 235, 30.9.2009., 7. lpp.).

3.3. Pilnvarojuma akts

51. Lai varētu piemērot Līguma 106. panta 2. punktu, VTNP sniegšana jāuztic vienam vai vairākiem uzņēmumiem. Tāpēc valstij ir attiecīgajiem uzņēmumiem jāuztic īpašs uzdevums⁽¹⁾. Saskaņā ar pirmo *Altmark* kritēriju attiecīgajam uzņēmumam ir noteikts sabiedriskā pakalpojuma pienākuma izpildes uzdevums. Attiecīgi, lai ņikotos saskaņā ar spriedumu *Altmark* lietā, nepieciešams sabiedriska pakalpojuma sniegšanas tiesību piešķiršanas akts, lai definētu attiecīgā uzņēmuma un iestādes pienākumus.
52. Tiesības sniegt sabiedrisko pakalpojumu jāpiešķir ar aktu, kas atkarībā no tā, par kuru dalībvalsti ir runa, var būt likumdošanas vai regulatīvs instruments vai līgums. Tiesību sniegt sabiedrisko pakalpojumu piešķiršana var būt noteikta arī vairākos dokumentos. Balstoties uz Komisijas pieeju šādos gadījumos, attiecīgajā dokumentā vai dokumentos vismaz jānorāda:
- a) sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākuma raksturs un ilgums;
  - b) attiecīgais uzņēmums un vajadzības gadījumā skartā teritorija;
  - c) jebkuru to ekskluzīvo vai īpašo tiesību raksturs, ko attiecīgā iestāde ir piešķirusi konkrētajam uzņēmumam;
  - d) kompensācijas aprēķināšanas, kontroles un pārskatīšanas parametri; kā arī
  - e) kārtība, kādā atmaksāt un novērst jebkādu kompensācijas pārmaksu.
53. Pakalpojumu sniedzēja iesaiste šajā procesā, ar kuru tam tiek piešķirtas tiesības sniegt sabiedriskā pakalpojuma uzdevumu, nenozīmē, ka attiecīgais uzdevums neizriet no valsts iestādes izdota akta, pat ja pilnvarojums ir izsniegts pēc pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma⁽²⁾. Dažās dalībvalstīs situācija, kad iestādes finansē pakalpojumus, kurus pakalpojuma sniedzējs pats ir izstrādājis un ierosinājis, nav nekas neparasts. Taču attiecīgajai iestādei, pirms tā drīkst piešķirt jebkādu kompensāciju, jāpieņem lēmums par to, vai tā apstiprina pakalpojumu sniedzēja priekšlikumu. Nav nozīmes tam, vai vajadzīgie pilnvarojuma akta elementi lēmumā par pakalpojumu sniedzēja priekšlikuma apstiprināšanu ir iekļauti tieši vai arī tie ir norādīti atsevišķā tiesību aktā, piemēram, līgumā ar pakalpojumu sniedzēju.

3.4. Kompensācijas parametri

54. Parametri, pamatojoties uz kuriem tiek aprēķināta kompensācija, jānosaka iepriekš objektīvā un pārskatāmā veidā, lai novērstu to, ka kompensācija ietver ekonomisku priekšrocību par labu kompensācijas saņēmējam uzņēmumam attiecībā pret konkurences uzņēmumiem.

55. Vajadzība noteikt kompensācijas parametrus iepriekš nenozīmē, ka kompensācijas aprēķināšanā jāizmanto īpaša formula (piemēram, noteikta cena par dienu, maltīti, pasažieri vai lietotāju skaitu). Būtiski ir tikai tas, lai no paša sākuma būtu skaidrs, kā kompensācija aprēķināma.
56. Ja iestāde nolēmj kompensēt visus pakalpojuma sniedzēja izmaksu posteņus, tai no paša sākuma jānosaka, kā šīs izmaksas tiks noteiktas un aprēķinātas. Šajā saistībā vēra var ņemt tikai ar VTNP sniegšanu tieši saistītās izmaksas. Jāatskaita visi ieņēmumi, ko uzņēmums saņem no attiecīgā VTNP sniegšanas.
57. Ja uzņēmumam saistībā ar kompensāciju tiek piedāvāta saprātīga peļņa, pilnvarojumā arī jānosaka kritēriji šīs peļņas aprēķināšanai.
58. Ja pilnvarojuma periodā ir paredzēta kompensācijas summas pārskatīšana, pilnvarojumā jānosaka pārskatīšanas kārtība un tās iespējamā ietekme uz kompensācijas kopējo summu.
59. Ja VTNP tiek piešķirts konkursa procedūras kārtībā, kompensācijas aprēķināšanas metode ir jāiekļauj informācijā, kas tiek sniegta visiem uzņēmumiem, kuri šajā procedūrā vēlas piedalīties.

3.5. Izvairīšanās no pārmērīgas kompensācijas

60. Saskaņā ar trešo *Altmark* kritēriju kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai nosegtu visus vai daļu izdevumu, kas radušies, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, ņemot vērā atbilstošos ieņēmumus un saprātīgu peļņu. Tādēļ mehānismi attiecībā uz pakalpojumu sniedzēju atlasīšanu jāizvēlas tādā veidā, lai kompensācijas līmenis tiktu noteikts, balstoties uz šiem elementiem.
61. Ar saprātīgu peļņu jāsaprot kapitāla rentabilitātes koeficients⁽³⁾, kāds visu pilnvarojuma periodu būtu vajadzīgs tipiskam uzņēmumam, kas apsver vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojuma sniegšanu, ņemot vērā riska pakāpi. Riska pakāpe ir atkarīga no attiecīgās nozares, pakalpojuma veida un kompensācijas sistēmas raksturīgajām iezīmēm. Šis koeficients pēc iespējas būtu jānosaka, atsaucoties uz pašu kapitāla atdevi, kāda konkurences apstākļos (piemēram, līgumi tiek piešķirti konkursa kārtībā) tiek gūta attiecībā uz līdzīgiem sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas līgumu veidiem. Nozarēs, kurās nav uzņēmumu,

⁽¹⁾ Skatīt konkrēti lietu C-127/73 *BRT* pret *SABAM*, 1974, *Recueil* 313.

⁽²⁾ Lieta T-17/02 *Fred Olsen*, 188. punkts.

⁽³⁾ Kapitāla rentabilitātes koeficients šeit tiek definēts kā iekšējās peļņas norma, ko uzņēmums projekta darbības laikā gūst no kapitāla, ko uzņēmums ieguldījis, t. i., iekšējās peļņas norma attiecībā pret naudas plūsmu saistībā ar līgumu.

kas pielīdzināmi uzņēmumam, kuram uzticēta VTNP sniegšana, var izdarīt atsauci uz līdzīgiem uzņēmumiem citās dalībvalstīs vai vajadzības gadījumā citās nozarēs ar nosacījumu, ka tiek ņemtas vērā katras attiecīgās nozares raksturīgās iezīmes. Nosakot peļņu, kas uzskatāma par saprātīgu peļņu, dalībvalstis var ieviest stimulējošus kritērijus, jo īpaši attiecībā uz sniegtā pakalpojuma kvalitāti un produktivitātes efektivitāti. Efektivitātes pieaugumu nevar sasniegt uz sniegtā pakalpojuma kvalitātes rēķina.

3.6. Pakalpojuma sniedzēja atlase

62. Saskaņā ar ceturto *Altmark* kritēriju nepieciešamās kompensācijas summa jānosaka, piemērojot vai nu publiskā iepirkuma procedūru, kas ļautu izvēlēties pretendentu, kurš spētu sniegt šos pakalpojumus par viszemākajām izmaksām sabiedrībai, vai pamatojoties uz izmaksu analīzi, kādas rastos tipiskam uzņēmumam, kas veiksmīgi darbojas un kuram ir nepieciešamie līdzekļi.

3.6.1. Kompensācijas apjoms, ja VTNP sniegšana ir piešķirta, izmantojot piemērotu konkursa procedūru

63. Vienkāršākais veids, kā valsts iestādes var izpildīt ceturto *Altmark* lietā noteikto kritēriju, ir īstenot atklātu, pārredzamu un nediskrimējošu publiskā iepirkuma procedūru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs⁽¹⁾, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/18/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs⁽²⁾, kā paskaidrots turpmāk⁽³⁾. Kā norādīts 5. punktā, šādas publiskā iepirkuma procedūras rīkošana bieži vien ir obligāta prasība saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības noteikumiem.

64. Arī gadījumos, kad publiskā iepirkuma procedūra nav tiesību aktos noteikta prasība, atklāta, pārredzama un nediskriminējoša publiskā iepirkuma procedūra ir piemērota metode dažādu potenciālo piedāvājumu salīdzināšanai un kompensācijas noteikšanai tā, lai izslēgtu iespēju, ka pastāv valsts atbalsts.

⁽¹⁾ OV L 134, 30.4.2004, 114. lpp.

⁽²⁾ OV L 134, 30.4.2004, 1. lpp.

⁽³⁾ Komisija plāno šo paziņojumu grozīt, tiklīdz būs pieņemti Savienības noteikumi par publisko iepirkumu, lai saistībā ar valsts atbalstu precizētu, kāda nozīme ir šajos noteikumos paredzēto procedūru izmantošanai.

65. Saskaņā ar Tiesas judikatūru publiskā iepirkuma procedūra izslēdz valsts atbalsta esību tikai tad, kad, pateicoties tai ir iespējams izvēlēties pretendentu, kas pakalpojumu var sniegt par "viszemākajām izmaksām sabiedrībai".

66. Attiecībā uz piedāvājuma raksturojošajiem elementiem atklāta procedūra⁽⁴⁾ saskaņā ar publiskā iepirkuma noteikumu prasībām noteikti ir pieņemama, taču arī slēgta⁽⁵⁾ procedūra var apmierināt ceturto *Altmark* kritēriju, ja vien ieinteresētajiem uzņēmumiem bez pamatota iemesla nav liegts iesniegt piedāvājumu. No otras puses, ar cenu aptauju⁽⁶⁾ vai sarunu procedūru⁽⁷⁾, iepriekš publicējot paziņojumu par līgumu, lēmējai iestādei tiek piešķirta plaša rīcības brīvība un var tikt ierobežota ieinteresēto uzņēmumu dalība. Tādēļ tos var uzskatīt par pietiekamiem, lai izņēmuma gadījumos apmierinātu *Altmark* ceturto kritēriju. Sarunu procedūra, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu⁽⁸⁾, nevar nodrošināt, lai procedūras rezultātā tiktu atlasīts pretendents, kas spētu sniegt šos pakalpojumus par viszemākajām izmaksām sabiedrībai.

67. Attiecībā uz piešķiršanas kritēriju "zemākā cena"⁽⁹⁾ acīmredzami apmierina *Altmark* ceturto kritēriju. Arī "saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums"⁽¹⁰⁾ ir uzskatāms par pietiekamu ar nosacījumu, ka piešķiršanas kritēriji, tostarp vides⁽¹¹⁾ vai sociālie kritēriji, ir cieši saistīti ar sniegto pakalpojumu, un, pateicoties tiem, saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu ir iespējams piesaņot tirgus vērtībai⁽¹²⁾. Šādos gadījumos var būt lietderīgi izmantot atgūšanas mehānismu, lai jau iepriekš novērstu pārmērīgas kompensācijas iespējamību.

68. Visbeidzot, iespējamās situācijas, kad ar iepirkuma procedūru nevar nodrošināt viszemākās izmaksas sabiedrībai, jo tā neietver pietiekami atklātu un patiesu konkurenci. Šāda situācija varētu rasties saistībā ar, piemēram, attiecīgā pakalpojuma īpašajām iezīmēm, esošajām intelektuālā īpašuma tiesībām vai vajadzīgo infrastruktūru, kas pieder konkrētam

⁽⁴⁾ Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 11. punkta a) apakšpunkts, Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta a) apakšpunkts.

⁽⁵⁾ Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 11. punkta b) apakšpunkts, Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta b) apakšpunkts.

⁽⁶⁾ Direktīvas 2004/18/EK 29. pants.

⁽⁷⁾ Direktīvas 2004/18/EK 30. pants un Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta a) apakšpunkts.

⁽⁸⁾ Direktīvas 2004/18/EK 31. pants. Direktīvas 2004/17/EK 40. panta 3. punkts.

⁽⁹⁾ Direktīvas 2004/18/EK 53. panta 1. punkta b) apakšpunkts un Direktīvas 2004/17/EK 55. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

⁽¹⁰⁾ Direktīvas 2004/18/EK 53. panta 1. punkta a) apakšpunkts un Direktīvas 2004/17/EK 55. panta 1. punkta a) apakšpunkts. Lieta 31/87 *Beentjes*, 1988, *Recueil* 4635 un lieta C-225/98 Komisija pret Franciju, 2000, *Recueil* I-7445; lieta C-19/00 *SIAC Construction*, 2001, *Recueil* I-7725.

⁽¹¹⁾ Skatīt, piemēram, *Buying Green! A Handbook on Green public procurement* jauno redakciju, kas ir pieejama: http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm

⁽¹²⁾ Citiem vārdiem, kritēriji jānosaka tādā veidā, lai būtu iespējama efektīva konkurence, kas mazina priekšrocības, kādas gūst konkursa uzvarētājs.

pakalpojuma sniedzējam. Tāpat arī procedūras, kur iesniegts tikai viens piedāvājums, nevar uzskatīt par pietiekamām, lai nodrošinātu, ka procedūra nodrošinās viszemākās izmaksas sabiedrībai.

3.6.2. *Kompensācijas apjoms, ja VTNP netiek piešķirts konkursa procedūras ietvaros*

69. Ja tirgū attiecībā uz konkrētu pakalpojumu ir noteikta vispāratzīta atlīdzība, tā ir labākais atsauces kritērijs kompensācijas aprēķināšanai, ja netiek izsludināts konkurss⁽¹⁾.
70. Ja tirgū šāda atlīdzība nav noteikta, kompensācijas apjoms jānosaka, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kas, pildot sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas pienākumu, rastos tipiskam uzņēmumam, kas veiksmīgi darbojas un kuram ir nepieciešamie materiālie līdzekļi, ņemot vērā ar to saistītos ieņēmumus un saprātīgu peļņu. Mērķis ir nodrošināt, lai neefektīva uzņēmuma augstās izmaksas netiktu uzskatītas par atsauces kritēriju.
71. Attiecībā uz jēdzienu “uzņēmums, kas veiksmīgi darbojas” dalībvalstīm, ja nav noteikta oficiāla definīcija, jāpiemēro objektīvi kritēriji, kas finansiālā ziņā atzīti par tādiem, kas apliecina uzņēmuma apmierinošu vadību. Komisija uzskata, ka vienkārša peļņas gūšana nav pietiekams kritērijs, lai uzskatītu, ka uzņēmums “veiksmīgi darbojas”. Vērā jāņem arī tas, ka uzņēmumu finanšu rezultātus, jo īpaši nozarēs, kurās VTNP visbiežāk tiek sniegti, lielā mērā var ietekmēt to tirgus ietekme vai nozaru noteikumi.
72. Komisija uzskata, ka jēdziens “uzņēmums, kas veiksmīgi darbojas” ir saskaņā ar spēkā esošajiem valsts, Savienības vai starptautiskajiem grāmatvedības standartiem. Dalībvalstis savu analīzi cita starpā var balstīt uz analītiskiem rādītājiem, kas atspoguļo produktivitāti (piemēram, apgrozījums attiecībā pret izmantoto kapitālu, kopējās izmaksas attiecībā pret apgrozījumu, apgrozījums uz vienu darbinieku, pievienotā vērtība uz vienu darbinieku vai personāla izmaksas attiecībā pret pievienoto vērtību). Dalībvalstis analītiskos rādītājus var izmantot arī, lai sniegto pakalpojumu kvalitāti mēritu attiecībā pret to, ko lietotāji sagaida. Uzņēmums, kuram uzticēta VTNP sniegšana un kurš neatbilst attiecīgās dalībvalsts noteiktajiem kvalitātes kritērijiem, nav uzņēmums, kas veiksmīgi darbojas, pat ja tā izmaksas ir zemas.
73. Uzņēmumus, kur šādi analītiskie rādītāji atspoguļo uzņēmuma efektīvu vadību, var uzskatīt par reprezentatīviem tipiskiem uzņēmumiem. Taču izmaksu struktūru analizē un salīdzinājumā jāņem vērā attiecīgā uzņēmuma lielums un tas, ka dažās nozarēs līdzās var pastāvēt uzņēmumi ar ļoti atšķirīgām izmaksu struktūrām.
74. Norāde uz “tipiska” uzņēmuma izmaksām konkrētajā nozarē nozīmē, ka pastāv pietiekams skaits uzņēmumu, kuru izmaksas var tikt ņemtas vērā. Šie uzņēmumi var atrasties vienā un tajā pašā dalībvalstī vai arī dažādās dalībvalstīs. Taču Komisija uzskata, ka nevar atsaukties uz tāda uzņēmuma izmaksām, kas ir monopoluzņēmums vai kas saņem kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem ar nosacījumiem, kas nav saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, jo abos gadījumos izmaksas var būt lielākas par izmaksām, kādas parasti rodas. Vērā jāņem visas ar VTNP sniegšanu saistītās izmaksas, t. i., saistībā ar VTNP izpildi vajadzīgās tiešās izmaksas un atbilstošs ieguldījums netiešajās izmaksās, kas ir kopīgas gan VTNP, gan citām darbībām.
75. Ja attiecīgā dalībvalsts var parādīt, ka tā uzņēmuma izmaksu struktūra, kuram ir uzticēta VTNP sniegšana, atbilst efektīvu un salīdzinošu uzņēmumu vidējai izmaksu struktūrai attiecīgajā nozarē, kompensācijas summa, ar kuru attiecīgais uzņēmums varēs segt savas izmaksas, tostarp gūt saprātīgu peļņu, atbildīs ceturtajam *Altmark* kritērijam.
76. Ar jēdzienu “uzņēmums, kuram ir pietiekami materiālie līdzekļi” jāsaprot uzņēmums, kam ir vajadzīgie resursi, lai tas varētu nekavējoties izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, kas noteikts uzņēmumam, kuram tiks uzticēta VTNP sniegšana.
77. Ar “saprātīgu peļņu” jāsaprot kapitāla rentabilitātes koeficients⁽²⁾, kāds visu pilnvarojuma periodu būtu vajadzīgs tipiskam uzņēmumam, kas apsver vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšanu, ņemot vērā riska pakāpi, kā noteikts 3.5. iedaļā.

⁽¹⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumu lietā C 49/06 – Itālija – par Itālijas īstenoto valsts atbalsta shēmu, lai atlīdzinātu *Poste Italiane* par pasta noguldījumu obligāciju izplatīšanu (OV L 189, 21.7.2009., 3. lpp.).

⁽²⁾ Kapitāla rentabilitātes koeficients nozīmē iekšējo procentuālo atdevi, ko uzņēmums projekta darbības laikā gūst no ieguldītā kapitāla, proti, iekšējā procentuālā atdeve attiecībā pret naudas plūsmu saistībā ar līgumu.